

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

Quaestio sexta, De anima

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A xisse corpora, citra ullum *επίσης* & naturæ discrimen. Ex ea opinione nata est illa altera, crassius hoc, & aëri nostro cognatum Dæmonum corpus, res sui generis appetere, suffitus puta, & nidores sacrificiorum; ac sanguinem etiam victimarum ligurire; nec iis tantum delectari, quod homines idololatriæ deditos esse videant, sed etiam propter voluptatem ac delicias, quibus eorum corpora afficiuntur. Origenes libr. 3. contr. Cels. πάντες μὲν, inquit, οἱ θεοὶ τῆς ἰδίων εἰσι δαιμόνια λογία, καὶ αὐτὰς θυσίας, & τὰ αἵματα, & τὰς λοιπὰς αἰμάτων δασσοειδὲς καλινδύμια, ἔστι ἀπό τῆς μὴ φερεταιφύλαξης τῆς ἐπὶ πάσι θεῶν. & libr. 7. sequente, postquam dixit Spiritus quosdam impuros citra terram degere, hoc subiicit: διηροὶ ἢ πονηροὶ αὐτοὶ τυχεροὶ καὶ τὸ τῆς θυσιῶν ἀναθυμιάσει καὶ τὸ τῶν αἱμάτων καὶ ὀσμωτικωμάτων δασσοειδὲς φερόμενα αὐτῶν τὰ σώματα φιλοδοξούντων ἵνα τοῖς τοῖς ἐσὶ αὐτὸ τυχεροὶ τῶν ἀπειροὶ φιλοζωῶν. & libr. 8. τὰ δὲ πάντα, τῶν αἱμάτων μὴ σακευθέντες, ὑπὲρ φασὶν εἶναι ἑσθλῶν δαιμόνων, φερόμενων τῶν ἀπὸ αὐτῶν ἀναθυμιάσεων. ἀπαγορεύει ὁ λόγος, ἵνα μὴ φερόμενοι ἑσθλῶν δαιμόνων & in Protreptico ad Martyrium: ἵπτι δὲ πῆρες μὴ θεωροῦντες τὸ αὐτὸ τῶν δαιμόνων λόγον, καὶ ὡς ἑσθλῶν τῶν φερόμενων ἐν ταῖς πάρεσσιν καὶ ἀειζωίᾳ αἰεὶ, διδοῦντο ἑσθλῶν, τῶν δὲ τῶν ἀναθυμιάσεων ἑπιπροσέουσι, ὅτι κτίσις αἰὲ καὶ αἵματα, & λιβατωτὴ, δέδοται λίσσον ὡς ἀδελφοὺς τὸ θύειν, εἰπομεν ἂν καὶ αὐτοὺς αὐτῶν ὅτι εἴπερ οἱ φεραὶ λησταί, καὶ φοιῶσι, & βαρβαροὶ ἰσχυροὶ τῆς μεγάλης βασιλείας, ὡς τὸ κοινὸν ἀδελφότητα καὶ ἀδελφότητα πῶς πλείον οἱ τοῖς ἑσθλοῖς ὑπερέχει δὲ τῶν ἑσθλῶν διδοῦντες φεραὶ φερόμενοι ἑσθλῶν αὐτοὶ ἐν ταῖς ἀειζωίᾳ τῶν, διηροῦνται ἂν ἰσχυροῦντο.

In eadem porro ac Origenes caussa sunt vetustior illo Iustinus, & recentior Maternus Firmicus, quorum ille Apolog. 1. scribit Angelos perduelles in servitutum homines redigisse, cum aliis modis, tum *ἐκ δὲ διδαχῆς θυμάτων καὶ θυμωμάτων*, καὶ αὐτοῦτον. ὡς ἐν δέοις γρηγοῦσιν, καὶ τὸ πᾶσι τῶν ἐπιθυμιῶν δουλωθέντων. Docendo sacrificiorum, suffituum, & libationum ritibus, quibus tum indigerunt, postquam cupiditatum affectionibus sese submiserunt. Hic vero cap. 14. libri De error. profan. relig. asserit substantiam Dæmonum à Diabolo prognatorum sanguine victimarum nutriri.

QVÆSTIO SEXTA.

DE ANIMA.

D I. De animæ origine quid statueret Origenes certum non habuit. II. Ex dogmate *αἰώνιας* παρρησίας & perpetui libertatis usus maxima Origenianorum errorum pars profluxit. III. Vtrum animas rationis compotes è substantia divina delibatas esse asseruerit. IV. An eas corpore antiquiores, in illudque pro peccatis demissas putaverit. V. Vnde nomen, *ψυχή*, factum autumataverit. VI. Ex his multorum criminationibus est appetitus. VII. Ad doctrinæ huius fontes digitus intenditur; VIII. quam variis Scripturæ locis fulcire conatus est Origenes; IX. mali licet eam funditus labefactent. X. Patres eius assertores recensentur. XI. Nihil his temporibus fuerat ab Ecclesia super hoc argumento determinatum; XII. nec multo recentioribus. XIII. Vtrum animas corporeas, & quali corpore præditas crediderit. XIV. Origenem Patrum multorum assensus, & sua excusare potest hæsitatio. XV. Ex antiqua Philosophia opinionem suam depromsit. Intricatus Methodij locus explicatur. XVI. Vtrum solam animam hominem constituere dixerit. XVII. Examinatur Origeniana *μετασσωμάτων*. XVIII. Pythagoricam *μεταμύθησιν* propugnasse à plurimis dictus est Adamantius; XIX. sed multis purgatur. XX. Metempsychosicos auctores produntur.

F I. QVONIAM hominum animas eiusdem esse ac Angelos ordinis & naturæ voluit Origenes, explorata horum iuxta ipsius definitiones natura, de illis nunc ut agamus, rerum feries desiderat. Observandum vero illud est ante omnia, obsecrum ac difficile visum hoc argumentum Origeni, itidem ut aliis Ecclesiæ Patribus plerisque, summaque in hæsitatioe & angustia fuisse versatum. Cum enim libro 3. De princ. cap. 4. præcipuas tres proposuisset de anima sententias; utrum duplex sit in nobis, divini altera & de coelo depromta, alia inferior; an una tantum cælestis iuncta corpori, à quo inclinetur & deprimatur ad vitia; an vero constet anima partibus duabus, quarum alia sit rationis particeps, ratione altera careat; postquam singulas accurate opiniones excussit, in nullam inclinans partem, subjungit tandem: *Et nos quidem prout potuimus, ex sim-*

gulum personis que dici possunt disputationis causa de singulis dogmatibus in medium protulimus. Qui autem legit, eligat ex his que magis amplectenda sit ratio. Denuntiat praterea non semel, *ἡγορητικῶς* sese disserere, non *ἐπισημαντικῶς* loqui, siquando visus est aliquid de ea re statuere, ut pote incerta, nondum Ecclesiæ decretis Origeniano auro, nec multo recentioribus definita; quemadmodum declarabitur inferius. Id confirmat Pamphilus in Apologia; quamvis disputationes Origenis vel assertiones, quas de animæ statu & dispensatione proposuit, nonnullos culpasse fateatur.

II. Imprimis autem, maxima illud animadversione dignum est, ex superius memorato gemino hoc Dogmate, Mentium *ἡσυχαστικῶς*, & pleni ac perpetui libertatis usus, semper vigentis ac florentis maximam Origenianorum errorum partem prodiisse; nam profluxit inde quidquid fere circa Angelorum naturam peccatum ab eo est: inde *μετασχηματιστικῶς*, alia aliaque corpora subeuntibus animis, pro vario libertatis usu: inde solam animam censuit constituere hominem, assumto nimirum in penam corpore, tamquam vinculo & compede: unde & tollenda fuit resurrectio, nam quid corpore hoc & vinculis opus homini in integrum restituto? Gratia quoque beneficium peremit nimia illa & immodica libertas. Vnde vero affectas dicemus Astris animas, & liberum arbitrium, quam ex hoc Mentium ascensu & descensu, crassiora, vel subtiliora ac splendidiora subeuntium corpora pro meritis? unde vana hæc & pestifera opinio, Christum vel passum vel passurum pro syderibus, pro Angelis & Dæmonibus, quam ex altera ista, peccato naturas illas esse obnoxias, non secus ac humanas, proindeque eadem reparatione ac remedio indigere? Sed & præfinitus Damnatorum supplicii modus ac tempus ex quo fonte manavit, quam ex perseverante etiam post inflictas poenas libertatis usu? Denique positus his Mentium revolutionibus, ac nunquam desituro circuitu, renasci quoque Mundos identidem oportuit, cum Mentibus denuo peccantibus nova iterum paranda essent vincula, nova scilicet imponenda corpora, ex quorum diversitate mundus efflorescit. Quæ si quis observabit diligenter, non repugnantibus & dissipatis dogmatibus consistere doctrinam Origenis fatebitur, sed apte connexam esse, & necessaria argumentorum serie ac textura coherentem.

III. Primam in hac questione adversus Origenem intentat criminationem Hieronymus Epist. 59. ad Avit. cap. 4. cum arbitratum ipsum fuisse ait animas omnes, & quæcunque ratione prædita sunt à Dei substantia expressa prodiisse, divinæque ipsius partem esse substantiam. Ne parvam putaremus, inquit, impietatem esse eorum que præmiserat (Origenes) in ejusdem Voluminis (*Ἐπισημαντικῶς*) sine conjungit omnes rationabiles naturas, idest Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, Angelos, Potestates, Dominationes, cæterasque Virtutes, ipsum quoque hominem secundum animæ dignitatem unius esse substantiam. Intellectualem, inquit, rationabilemque naturam sentit Deum, & Unigenitum Filium ejus, & Spiritum sanctum, sentiunt Angeli, & Potestates, cæteræque Virtutes; sentit interior homo, qui ad imaginem & similitudinem Dei conditus est. Ex quo concluditur Deum, & hæc quodammodo unius esse substantiam. Quod in Origene damnaverat Hieronymus, idem in Palæstina Origenistis damnat Iustinianus in Epistola ad Quintam Synodum, quam habet Cedrenus: *ἀλλὰ οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸν νοῦν ἡσυχαστικῶς πάντας ἀειδουμένους καὶ ὀνομαζομένους, ὡς ἐν ἀδελφότητι τῶν λογικῶν τῆς αὐτοῦ τοῦ ὁσίου καὶ ἐκτελεσίας, καὶ τῆς ὁμοειδέως τῆς αἰῶνος καὶ ἀόρατης, καὶ ἁπλοῦς.* Dicunt enim Mentes fuisse absque numero & nomine, adeo ut rerum omnium rationalium unitas sit, cum idem sint substantia, & operatione, & virtute que est apud Deum Verbum, tum adnatione, & cognitione. Gobarus quoque Tricheita ille, cuius excerpta collegit Photius Cod. 232, dogmata multa, quæ fere Origeniana sunt, in utramque disputans partem, octavo loco illud habet: *ὡς ἐν τῷ ὁσίου νοῦν ἡσυχαστικῶς ἐπισημαντικῶς.* Ex divina substantia humanam animam processisse.

Fuit illa quidem Pythagoreorum doctrina, divinæ autem particula animas nostras consistere, & Deum

Virg. Georg. 4:

ire per omnes

Terræque, tractusque maris, cælumque profundam:
Hinc pecudes, armenta, viros, genus omne ferarum,
Quemque sibi tenues nascentem accessere vitas.

Audiebam, ait Cato apud Tullium, Pythagoram, Pythagoreosque, incolas pene nostros, qui essent Italici Philosophi quondam nominati, numquam dubitasse quin ex universa mente divina delibatos animos haberemus. In eadem fuerunt opinione Platonici, & Stoici, quam & Cerdo, & Marcio, & Manichæi subinde amplexi sunt. Hieronymus Epist. 61. ad Pammach. cap. 5. sic Iohannem Hierosolymitanum interpellat: *Dicis animas hominum non partem esse Dei naturæ: quasi Manichæus nunc ab Epiphano sis vocatus: & cap. 6. Dicis animam non esse de Dei substantia; pulchre, damnas enim impiissimum Manichæum, quem nominare pollutio est: & mox: Nemo dubitas errare qui dicit eam (animam rationalem) esse Dei substantiam.*

- A** Igitur Iohannes ille Hierosolymitanus, qui Origenista vulgo audiebat, ab ea tamen opinione fatente Hieronymo erat alienus; quod ad purgandum Origenem valere potest. Ipse Origenes, cuius verba pro hoc dogmate recitat Hieronymus, vocem addens, quodammodo, reprehensiones à se prohibet. *Vnam addit verbum, quodammodo*, ait Hieronymus, ut tanti sacrilegi crimen effugeret: vel fortasse ut opinionis hujus neutiquam affinem se esse declararet. Sic ille quidem in libro De martyrio: *ἐν ᾗ καὶ οὐλοῦσθε ἀνθρώπων, πείσμα λαλοῦντες ἀπὸ νόσας δοξάζετε, ἀπὸ ἐχρούσης τοῦ σώματος θεοῦ*. Quod si è Dei substantia delibatam censuisset animam, non affinem aliquid habere, sed ipsius particulam esse dixisset: affine autem cum eo quidpiam habet, quod ad ejus imaginem condita sit, quod lumine divino vultus ipsius signatus sit, quod mortis expertus, & beatitatis aeternae capax sit. Planissime vero errorem
- B** hunc impietatis arguit in Heracleone, qui ejusdem esse ac Deum essentiae fingebat quicumque ipsum spiritu adorarent: *ἐπιστομῶν ἡ*, inquit Tomo 13. in Iohann. p. 217. *εἰ μὴ σφόδρα ἔστι ἀπὸ θεοῦ ὁμοούσιος (lego ὁμοούσιος) τῆ ἀσπυρήτω φύσει καὶ παμμεγέθει ἡ* λέγει τις ὡσεὶ κινώμενος τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ. Hoc etiam se purgat Origenes illo crimine, quod animam incorporatam esse decrevit, ut infra declarabimus; qui enim corporea res pars esse Dei corpore carentis, qualem esse defendit Origenes, dici poterit? Hinc Augustinus libr. 11. De Civit. Dei, cap. 23. *Animas dicunt, non quidem partes Dei, sed factas à Deo peccasse à Conditoris recedendo; & diversis progressibus pro diversitate peccatorum à caelis usque ad terras, diversa corpora quasi vincula meruisse. Et hunc esse mundum, eamque causam mundi fuisse faciendi, non ut conderentur bona, sed ut mala cohiberentur. Hinc Origenes iure culpatur: in libris enim quos appellat ἀπὸ ἀρχῶν, id est De Principiis, hoc sensit, hoc scripsit.* Origenes igitur animas, non quidem partes Dei, sed factas à Deo esse credidit. Nec minus hoc utile, quod Hieronymus Epist. 82. ad Marcellinum & Anapsychiam, germanam Origenis sententiam ab hac ipsi affecta distinguit: *Super anime statu, inquit, memini vestra quaestiuicula, imo maxime Ecclesiasticae quaestiois: utrum lapsa de caelo sit, ut Pythagoras Philosophus, omnesque Platonici & Origenes putant; an à propria Dei substantia, ut Stoici, Manichaeus, & Hispaniae Priscilliani hereses suspicantur. Hoc quidem ob dogma Palaeosinos Origenistas pulsavit Iustinianus, idcirco fortasse quod tributos omnes Origeni errores ab iis propugnatos fuisse opinatus est: sin ei adhaerunt revera, minime sane sectatorum suorum valentiam omnes praestabit Adamantius. Quod si tamen culpa hujus fuisset reus, adstipulatorem ipsi daremus Tertullianum, qui libr. 4. adv. Marcionem, cap. 38. sic ait: *Hominem igitur reddi jubet Creatori, in cuius imagine & similitudine, & nomine, & materia expressus est.**

IV. Certioribus Origenes & manifestioribus sententiam hanc signavit monumentis, quae animas ante corpora à Deo conditas, in eaque sic tamquam in ergastula demissas pro peccatis decernit. Atque haec alteri de Angelorum meritis & remunerationibus ac poenis superius exposita connexa est. Naturas enim omnes ratione praeditas, hoc est Mentis à Deo ante Mundi opificium procreatas, liberoque instructas arbitrio fuisse putavit; quae recte vel male agendi facultate diversis utentes modis, diversos inde vel gloria, vel ignominiae ac poenae gradus fuisse consecutas; alias siquidem Angelorum adeptas esse naturam, quae leviorum essent noxarum fontes; quae contra liberi arbitrij munere in deterius fuissent abusa, in crassiora corpora, syderum puta, vel Daemonum, vel hominum esse depressas; sic tamen, ut quocumque sint loco, proficere possint in virtute, vel contra relabi in vitia; & pro regressus sui vel progressus ratione, ad superiorem evehantur statum, vel ad inferiorem detradantur. Huic quoque conditioni animam obligavit Christi, eamque pro summo suo adversus Deum amore, Verbo in unum coniunctam fuisse voluit, atque inde corpus in B. Virginis Mariae utero formatum subiisse. E Mentibus porro illis quae Angelicam essent assecuta conditionem, nonnullas Christi imitantes adversus humanum genus amorem & charitatem, vel aliis de causis à Deo missas, carnem assumpsisse sensit, & Prophetarum, sanctorumque virorum personam gestisse in terris, & ad exemplum Christi sese componentes hominum reliquorum saluti consuluisse. Horum omnium partem demonstravimus iam supra, partem hic declarandam servavimus.

Minime vero nobis diutius immorandum est in locis colligendis, quibus animarum ἀπὸ τῶν ἄγγελων Adamantius asseruit. Patent illi unicuique obviam, & viro non multum diligenti frequentes occurrunt. Insignes duntaxat aliqui, pro more nostro, fidei conciliandae gratia adducendi sunt, praeter eos, quos iam supra protulimus, cum ipsius sententiam de Angelorum meritis exploraremus. Ante alios observandus venit ille è libr. 2. ἀπὸ ἀρχῶν, cap. 8. in quo naturas illas ratione pollentes, quae à Deo primum procreatae sunt, priusquam boni aliquid vel mali in se concepissent, Mentis fuisse tradit; deinde vero scelere admissio, animas evasisse. Verba ipsa producentur: *Ex quibus omnibus illud videtur ostendit, quod Mens de statu suo ac dignitate declinans, effecta vel nuncupata est Anima: quae si reparata fuerit & correcta, redit in hoc ut sit Mens. Quod si ita est, decessus ipse Mentis ac devolutio videtur mihi quod*

non aequalis omnium sentiens sit, sed vel plus vel minus in Animam verti, & aliquas quidem Mentes A
 servare aliquid etiam prioris vigoris; aliquas vero aut nihil, aut exiguum aliquid. Unde inveniuntur
 quidam statim ab ineunte aetate ardentioris acuminis, alij vero tardioris; nonnulli autem obtusissimi &
 praeputus indolescentes nasci. Quibus similia in capitis eiusdem calce iterantur. Libro vero lucu-
 brationis eiusdem prioris, cap. 7. animam hominis, non cum corpore factam docet, sed
 extrinsecus insertam, idque pro meritorum ratione. Probando huic Iacobi profert exem-
 plam & Esau, quorum hic fratrem, cum ex utero prodiret, supplantavit; quod ita nequa-
 quam eventuram fuisse censet, nisi id uterque fuisset gestis suis promeritus, antequam
 coelo deliberetur: addit & Iohannis exemplum, qui in materni uteri claustris etiamnum
 compactus, ad Mariae vocem tripudiavit; & Ieremiae, cui dixerat Dominus: Priusquam te
 formarem in utero, novi te: & antequam exires de vulva, sanctificavi te. Alioquin ait Iusuram B
 apud Deum *οὐκ ἔστιν ἰσότης* & injustitiam, quod & Tom. 2. in Ioh. p. 76, & 78. repetit. Eadem
 asseverantius inculcat cap. 8. libr. 1. *ὅτι οὐκ ἔστιν ἰσότης*, & libr. 3. cap. 1. Quod enim unumquem-
 que dixit, prout sese gessit, à Deo vas effici vel ad honorem vel ad contumeliam, subdit
 continuo: Quod si iuxta haec videtur assertio, sicut est certe iusta, & cum omni pietate concordans, uti
 ex precedentibus causis unumquodque vas vel ad honorem à Deo, vel ad contumeliam preparatur: non
 videtur absurdum eodem ordine, atque eadem consequentia discutientes nos antiquiores causas, eadem
 etiam de animarum satione sentire, & hoc esse in causa quod Iacob dilectus est, etiam dum adhuc in
 ventre matris haberetur. Dissertationem demum ita claudit: Ex quo opinamur quoniam quidem
 (sicut frequenter diximus) immortalis est anima & aeterna, quod in multis, & sine fine spatij per im-
 mensa & diversa saecula possibile est, ut à summo bono ad infima mala descendat, & ab ultimis ad sum-
 ma bona reparatur. Quod autem contra opponi poterat ex Pauli ad Romanos cap. 9, Deum C
 ex eadem massa, sic tamquam figulum è luto vasa alia ad honorem fingere, alia ad contu-
 meliam, sic diluere contendit, rationalium animarum unam esse naturam, qua Deo non
 secus subjaceat, ac luti massa figulo, atque inde varij generis vasa depromi. Paulinam si-
 militer increpationem: O homo, tu quis es, qui contra respondeas Deo? ad impios derivat, qui
 non discendi, sed resistendi causa Deo obloqui audent, & postquam facinoribus suis ac
 perfidia Dei alloquendi fiducia ac jure excederunt, merito iis obijci debeat: O homo, tu quis
 es, qui contra respondeas Deo? Sanctis vero hominibus adeundi & alloquendi Dei, eidemque
 respondendi copiam semper fieri vult, qualis olim Moyfi facta est. Quam ipsam interpreta-
 tionem cum precedente de Iacobi anima, & vasis ad contumeliam honoremve destina- D
 tis disputatione rursus adhibet libr. 7. in Epist. ad Rom. dum hoc idem caput Commem-
 tariis suis explanat. Vanæ scilicet & frivolae in re aperta cavillationes, & acri censura ac
 castigatione dignæ. Huic confirmando errori allata superior exempla Iohannis in matris
 utero exultantis, & Ieremiae antequam in materna alvo formaretur, ex eaque prodiret,
 Deo noti, ab eoque sanctificati repetit iterum cap. 3. libri tertij *ὅτι οὐκ ἔστιν ἰσότης*, aliaque congerit
 petita ex iis argumenta, qui à Daemonibus statim ab ortu correpti, vel à pueritia divinan-
 di facultate praediti sunt; quorum non aliam esse causam existimat, quam res olim ab iis
 gestas, antequam corpora subirent; arbitrij quippe sui libertate uti semper animam, sive
 extra corpus, sive corpori adjuncta sit. Idem sonant loca à Iustiniano collecta, & Epistolæ
 ad Menam subjecta. Nonnullas vero animas sponte delabi in terras, & exequendis Dei E
 consiliis operam suam navare velle somniat Tom. 15. in Matth. p. 404. *ἰσὼς ἡ ἰσότης τὸν
 ὅτι οὐκ ἔστιν ἰσότης* ἐν τοῖς κερκοῖς λέγοντες, ὅτι ἔργον ἄλλο ἢ ἡμέραν μέλει ἢ ἐνδοκίμους ὄντας,
 διδόντες ἡμῖν ἰσότητα, ἢ ἄλλο τι μὴ ἀποδοῦναι ἢ εἰς τὴν ἀμεταλλοσύνην τῶν ἀποδομένων, καὶ λέ-
 γοντες: ἡδὴ καὶ ἡμεῖς ἡμεῖς αὐτοὶ. Atenim Origenes Tom. 20. in Iohann. nonnulla habet quæ
 cum superiore eius de anima opinione parum videntur consentire: qualitates nempe ne-
 scio quas animis ingigni, quales corporibus ingignuntur. Demum ipsa verba ex pag. 286.
ἰσὼς ἡ δὲ ἰσότης ἐστὶν ἡ ἰσότης τὸν ὅτι οὐκ ἔστιν ἰσότης, μήποτι δὲ πῶς ἀποδοῦναι λέγοντες οὐκ ἔστιν
 ἐκαστῶν πῶς, οἷς οἱ μὲν, ἡμεῖς δὲ ἡμεῖς ἀποδοῦναι τὴν ὅτι οὐκ ἔστιν ἰσότης ἢ ἀποδοῦναι ἢ
 τὸ σωματικόν, ἢ πάντες ἀποδοῦναι ἀποδοῦναι εἰς τὸ ἀποδοῦναι, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἀποδοῦναι ὅτι οὐκ ἔστιν
 εἰς ἀποδοῦναι τὸ ἀποδοῦναι, διδόντες ὅτι ἢ πάντες ἀποδοῦναι πῶς λέγοντες ἢ ἀποδοῦναι ἢ ἀποδοῦναι
 ἀποδοῦναι ἢ ἀποδοῦναι, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἀποδοῦναι τὴν ὅτι οὐκ ἔστιν ἰσότης ἢ ἀποδοῦναι, ἀποδοῦναι
 εἰς ἀποδοῦναι πῶς λέγοντες τὴν ὅτι οὐκ ἔστιν ἰσότης. Item in Psalm. 15. 7. ἐ Catenis Regius: καὶ τὴν ἰσότην
 πῶς ἢ ἀποδοῦναι τὴν ὅτι οὐκ ἔστιν ἰσότης, καὶ τὴν ἰσότην πῶς λέγοντες ἐν ἀποδοῦναι ἀποδοῦναι, καὶ
 ἀποδοῦναι ἀποδοῦναι. Qualitates illas σωματικὰς animis ingenas quid aliud esse dicamus,
 quam qualitates cum femine traductas? Quod si in animos traducatur aliquid cum femi-
 ne & ingignatur, imo si cum animis ipsis seminatur aliquid, οὐκ ἔστιν ἰσότης ἢ ἀποδοῦναι, se-
 minantur utique ipsæ animæ, & ex traduce propagantur. Verum aliter accipienda puto
 illa Origenis; animas enim licet quibusdam λόγους σωματικὰς instructas feminari dicat,
 minime tamen fatio illa quæ patrum ministerio perficitur, vel corporeum semen intelli-

Rom 9. 10

A gendum esse videtur, sed sario alia mystica, & semen *πνευματικόν* & *τοπικόν*, cuius auctor ipse Deus est: serere enim animas dici potest, quatenus eas in varia corpora iuxta Origenis sententiam distribuit: tunc autem certas iisdem pro meritis qualitates inferi putavit Adamantius, eaque quia seminantur in animis, tum cum ipsa animarum administratur sario, spermatias dixit: quæ si qualitatum, animæ Abrahami, vel iusti alterius viri ingenitarum similes sint, & diligenter excolantur, filios nos Abrahæ, vel viri alterius iusti efficiunt, mystico quodam & spiritali modo. Germanum hunc esse Origenis sensum ex totius loci attenda lectione intelligitur, sed ex eo præsertim, quod qualitatum illarum variam ac inæqualem dispensationem causas ortum præcedentes habere dixit. Inde enim colligitur animarum *σπεύπαρξις*, quæ cum animarum propagatione ex traduce stare non potest. Huc

B adde frequentes Origenis adversum hanc sententiam excursus, quorum si eum iam poenitet, nimia utique inconstantia, & tanto viro indigna reus fuerit. Suffragantur huic expositioni, quæ legimus Tom. 13. in Iohann. p. 236. *τὸ ὅτι ὑπὸ τοῦ ψυχῆς ἀλλοτρίου δοκεῖ μοι διηλεῖν ἅπασιν τὰ κατὰ τοῦ ψυχῆς ἀλλοτρίου ψυχῆν ὡς ἀπὸ γρομῆραν εἰς τὸ θέν τῶν, μὴ τὸ σαρκῶν σπέρματων, τὴν ἀπὸ γρομῆραν γὰρ, οἰονεὶ ἀνουσίας κατὰ πνεύματος, ἐπιμεροχρησίαν ἢ ἐν ἀγαθῶσι, ἢ ἐν καλοῖς γέωρησιν, ἢ ἐν ἐκείνοις, ἢ ἐν παλιπυλίοναι τὰ σπέρματά, μεθ' ὧν ἐκλυθῶσι.*

V. Institutam porro in animo opinionem persequens Origenes, ad superiora illud quoque adjecit, Mentis in pejus delapsas idcirco ψυχῆς fuisse dictas, quod ipsarum pietatis & charitatis fervor refrigerit. Hæc habentur libr. 2. *ἄξι ἀρχῆς*, cap. 8. ubi Deum ignem esse docet, igneos Angelos, nobisque ipsis spiritu ut ferveamus præcipi, si modo Deo placere velimus: impios autem, frigidos & esse & dici: Diabolum ipsum Dracone eo significari, qui in mari regnare dicitur. Tum ita concludit: *Si ergo ea quæ sancta sunt, & ignis, & lumen, & ferventia nominantur; quæ autem contraria frigida, & charitas peccato dicitur frigescere, requirendum est ne forte & nomen anima, quæ Græce dicitur ψυχή, à frigescente de statu diviniori ac meliore dictum sit, & translatum inde quod ex calore illo naturali & divino refriguisse videatur; & ideo in hoc quo nunc est statu, & vocabulo sita sit.* Confimilem huic locum indidem adducit Iustinianus in calce Epistolæ ad Menam.

Epiphanius Har. 64. cap. 5. & in Epistol. ad Iohann. Hierosol. cap. 2. dixisse Origenem refert ψυχῆς vocitatas, *ἢ τὸ ἀνωθεν πνεύματι.* Id vertit doctissimus Interpres, quod *caelitus afflata sit*; quæ sane mihi probari non potest expositio; nam animas quidem desuper immitti affirmavit Origenes; afflari vero vel inspirari anima multo ante condita non magis dici potest quam Angelus, quem nemo desuper afflari dixerit, cum de cælo in terras ablegatur. Vertendum ergo, quod *sursum refrigerit.*

VI. Ex his Adamantij circa animæ originem placitis nata est octava à criminationibus, quas ipsi objici solitas repræsentat & diluit Pamphilus in Apologia. Illa certe postquam proluxe confutavit Iustinianus in Epistola ad Menam, tum Scripturæ sanctæ, tum Patrum auctoritate, ab ipsis deinde anathematismos suos eidem Epistolæ subnexos auspicatus est; atque illa quisquis fuerit amplexus, anathema esse saneit, eademque rursus configit in Epistola ad Quintam Synodum, quæ est apud Cedrenum. Diu porro tunc erat, postquam vana hæc Origenis cogitata castigaverat Methodius, ut ex ejus Excerptis discere est, quæ Epiphanius nobis, & Photius asserunt: castigaverat & Casarius Gregorij Nazianzeni frater Dialogo 3. Inter. 149, & sequentibus (si modo Dialogorum istorum revera Auctor est, uti fertur, iste Casarius) castigaverat & Gregorius Nyssenus libro *ἄξι κατὰ τοὺς ἀνθρώπους*, cap. 38. & Epiphanius Har. 64. cap. 4. & in Epistola ad Iohann. Hierosolym. c. 2. quibus locis putasse dicit Adamantium ψυχῆν dictam, *ἢ τὸ ἀνωθεν πνεύματι, & ἀμωσ, ἢ τὸ διδόντι τὴν ψυχῆν ἐν τῷ σῶματι, & σῶμα quasi σῶμα, eo quod ita animam in se clausam habeat, quomodo sepulchra & tumuli cadavera mortuorum*: castigaverat & Theophilus Alexandrinus, & Hieronymus Epist. 59. ad Avit. cap. 1, & 2. & Epist. 61. ad Pammach. cap. 3, & 5, & 6. & Epist. 65. ad Pammach. & Ocean. cap. 2. & libr. 5. Comment. in Jerem. cap. 24. & in Epistola ad Demetriadem cap. 9. ubi animarum *σπεύπαρξις* in Ægypto & Orientis partibus olim grassatam, suis temporibus abscondite quasi in foveis viperarum apud plerosque versari que- ritur, illarumque partium polluere puritatem, & quasi hereditario malo serpere in paucis, ut perveniat ad plurimos; & in Commentar. in Psalm. 89. ubi dogmati huic hæreseos nomen inurit, quemadmodum & in Comment. in Jerem. 29. aliisque locis, quos brevitatatis gratia prætermitto: castigaverat & Orosius in Commonitorio ad Augustinum, & Augustinus in libello contra Priscillianistas & Origenistas, cap. 8, & 11. & libr. 11. De Civit. Dei, cap. 23. ubi confictas illas de animarum progressibus & regressibus fabulas erudite refellit: castigaverat & Leo Papa in Epist. 11. quæ est ad Iulianum Coënsensem, & Gennadius De dogmatib. cap. 14. & Leontius in lib. De sectis; maxime vero Cyrillus, qui Theophili patris sui, non in Alexandrino solum Episcopatu, sed in infenso etiam adversus Origenem odio succësor, hanc ejus de animarum origine sententiam, Iohannis Evangelium explanans, multiplici-

argumentorum apparatu subvertit. Nec minori studio post Quintam Synodum eandem A impugnarunt doctrinam Facundus Hermianensis libr. 1. cap. 6. & Cyriacus Monachus, quem narrat Symeon Metaphrastes dicenti Cyrillo dogmata de praeexistentia & restitutione in eundem statum ab Origenistis quasi media & ab omni periculo aliena haberi, respondisse Nequaquam esse media, & vacare periculo dogmata de praeexistentia, imo esse labrica potius & periculosa. Impugnauit & Antipater Bostrenus scriptor aetatis mihi nondum compertae, in dissertationibus aduersus Origenem, quas Eclogis suis intexuit Iohannes Damascenus. Damnatur ea quoque in Origene à Synodo Quinisexta Can. 1. & à Sophronio Hierosolymitano in Epistola ad Sergium Constantinopolitanum, ab Isidoro, Iohanne Damasceno, Georgio Synkello, Cedreno, Suida, Niceta, Vincentio Bellovacense, Nicephoro, & Guidone Carmelita, qui multis eam refellit.

Eclog. Ioh. Damasc. Tit. ad Antipater Bostrenus scriptor aetatis mihi nondum compertae, in dissertationibus aduersus Origenem, quas Eclogis suis intexuit Iohannes Damascenus. Damnatur ea quoque in Origene à Synodo Quinisexta Can. 1. & à Sophronio Hierosolymitano in Epistola ad Sergium Constantinopolitanum, ab Isidoro, Iohanne Damasceno, Georgio Synkello, Cedreno, Suida, Niceta, Vincentio Bellovacense, Nicephoro, & Guidone Carmelita, qui multis eam refellit.

VII. Platoni porro hic quoque regendum se Adamantium praebuit. Ille autem in Phaedone, & Epinomi, & libr. 10. De legib. & in Timaeo, aliique locis, doctrinam hanc disertissimis explicat verbis, quam magna subinde Veterum pars arripuit. Nec huius sane fuit ipse sententiae architectus; eam quippe multo prius propugnauerant Pythagoras & Empedocles. In dogmatibus, inquit Origenes libr. 1. contr. Cels. *ἐν ἑστέῳ ψυχῶν καὶ τῶν σωτηρίῳ λόγῳ. λέγει ἡ τὰ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος, καὶ τὰ αὐτῶν, καὶ ἡμετέρας, ἐκ πολλαῖς ἀνομιῶν οὐκ ἔστιν. ἐκ τῶν ἀνομιῶν οὐκ ἔστιν ἀξίως, ἐκ τῶν ἀνομιῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν ἔστιν;* & Hieronymus Epist. 82. quae est ad Marcellinum & Anaplychiam: *Super anima statu memini vestrae quaestiuiculae, imo maxime Ecclesiasticae quaestiuiculae: utrum lapsa de caelo sit, ut Pythagoras Philosophus, omnesque Platonici, & Origenes putant.* Simile nanciscaris in Epistola Iustiniani ad Quintam Synodum, & apud Nicetam in Thefauro orthod. fid. libr. 4. Har. 31. Sed & ipso Pythagora antiquior Orpheus animam in corpore panis dixit. Testatur id Plato in Cratylo, ubi & vocis *οὐρανὸν* originationem petit à *οὐρανῷ*. Locum refert Clemens Alexandrinus Strom. libr. 3. atque item alterum Philolai Pythagorici, qui id ipsum ex veteribus Ethnicorum Theologis & Varibus adstruit. Merito itaque Harmenopolus in libro De sectis, & Elias Cretensis Nazianzeni Interpres è Graecorum fontibus sententiam suam Origenem hausisse dicunt.

VIII. At eam tamen quo Christianis approbaret, non rationibus duntaxat, sed quaeris etiam Scripturae sacrae testimoniis fulcire conatus est, qui nobis à Patribus exhibentur. Atque hos quidem refert Epiphanius in Epistol. ad Iohann. Hierosolym. cap. 2. è Psalm. 118. 67. *Prinsquam à militia humiliter, ego deliqui: è Psalm. 114. 7. Revertere anima mea in requiem tuam: è Psalm. 141. 8. Educ de carcere animam meam: & è Psalm. 114. 9. Constituteb Domino in regione vivorum.* Apponit & istum Hieronymus in Epist. ad Demetriad. cap. 9. è Iohann. 9. 2. *Iste peccavit, ut caecus ex utero nasceretur, an parentes eius? & illos praeterea libr. 1. Comment. in Epist. ad Ephes. 1. 4. è Psalm. 119. 5. Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus est; habitavi cum habitantibus Cedar, multum peregrinata est anima mea: è Rom. 7. 24. Miser ego homo! qui me liberabit de corpore mortis huius? & è Philipp. 1. 23. Melius est reverti, & esse cum Christo: & è Psalm. 89. 1, 2. Domine refugium factus es nobis in generationem & generationem: antequam montes firmarentur, & fieret terra, & orbis terrarum.* Apponit & illum in Ephef. 1. 17. è Psalm. 21. 28. *Remiscentur & convertentur ad Dominum omnes fines terra.* Ex hoc denique Iohann. 1. 9. *Erat lux vera, qua illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, causa suae robur Origenem vel Origenistas accessivisse dicit Cyrillus in eundem Iohannis locum.*

IX. Sed manifesto repugnat illud Zachariae 12. 1. *Dicit Dominus extendens caelum, & fundans terram, & frangens spiritum hominis in eo; quod commento huic Origeniano à nonnullis oppositum est: repugnat & illud Iohannis 9. 3. Respondit Iesus, neque hic peccavit, neque parentes eius, sed ut manifestentur opera Dei in illo: unde mirari subit stuporem Origenis, qui praecedens istud comma: *Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes eius, ut caecus nasceretur?* in sui delirij defensionem usurpavit: ad voluntatem quippe Dei causam caecitatis illius referens Christus, ansam omnem abstulit detorquendae illius ad peccata vitam praecedentia. Apertius etiam repugnat illud, Rom. 9. 11, & seq. quod ad subruendam hanc Origenis opinionem usurpat Augustinus in Epistola ad Optatum Milevitanum: *Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali, (ut secundum electionem propositum Dei maneret) non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei: Quia major serviet minori, sicut scriptum est; Iacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergo dicemus? nunquid iniquitas apud Deum? Absit. Moysi enim dicit: Miserebor cuius miserebor; & misericordiam prestabo cuius miserebor. Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.* Quae licet Origenis fabulas funditus labefactent; haec tamen ipsa Pauli verba ad suae causae defensionem adducit libr. 2. *ad Cor. cap. 9.* sed aliter exponit ac vulgo exponi solent. Quod enim ait Apostolus, antequam boni quicquam vel mali egissent, à Deo destinatos, non ex operibus meritos, hic ut diligeretur, ille ut odio haberetur; refert ille ad opera in terris & vita hac admissa, quae nullam Deo destinationis suae causam dederint: operum autem vitam hanc praecedentium merita nequaquam ab Apostolo infringi*

A' fringi ac tolli arbitrat. Igitur, inquit, sicut de Esau & Jacob diligentius perscrutatis Scripturis invenitur quia non est iniustitia apud Deum, ut antequam nascerentur, vel agerens aliquid in vita hac, diceretur quia major serviet minori: & ut invenitur non esse iniustitia, quod & in ventre fratrem suum supplantavit Jacob, sed ex procedentis videlicet vita meritis digne eum electum esse sentiamus à Deo, ita ut fratri preponi mereatur: ita etiam, &c. Rem putasse videtur eodem modo, Paulinum hunc locum interpretans Tom. 2. in Ioh. p. 78. Nec aliter intellexisse eum verisimile est alterum istum 2. Tim. 1. 8, 9. placito licet ipsius ex adverso oppositum: Collabora Evangelio secundum virtutem Dei, qui nos liberavit, & vocavit vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum & gratiam, quae data est nobis in Christo Iesu ante tempora secularia.

X. Veruntamen perspicuis licet convicta sint Scripturae testimonijs haec decreta, nihilo fecius ad stipulatores habuit complures Adamantius: nam praeter Pamphilum Apologiae auctorem, qui in eam inclinare videtur sententiam, eandem affectatur Clemens Alexandrinus Stromat. libr. 1. & clarius etiam libr. 3. In Eclogis quoque animam tradit in uterum immitti *ἐν τῷ ὕδατι τῆς ἁγίας τοῦ ἀγίου πνεύματος*. Pierium etiam Alexandrinum, qui alter Origenes cognominatus est, animarum *αἰετοπαρῆς* defendisse testatur Photius Cod. 119. Nemesius in libro De natura hominis, cap. 2. animas hominum olim à Deo procreatas in corpora ab eo mitti existimat, cum ad eas suscipiendas idonea & informata sunt. Ecclesiasticis quibusdam persuasum fuisse narrat Hieronymus Epist. 82. ad Marcellinum, animas olim conditas in thesauro Dei haberi; quam opinionem ab Origeniana secernit, Ipse vero libr. 1. Comment. ad Ephes. in cap. 1. v. 4. & 5. commenti hujus capita & propugnacula accurate scrutatur, & in comma 17. capitis ejusdem, *ἐν τῷ ὕδατι* inter, & *πνεύματος* illud ait interesse discriminis, quod rerum quas numquam scivimus sit *πνεύματος*, rerum vero quarum prius oblitum recordamur, *ἐν τῷ ὕδατι*, proptereaque Paulum Ephesius optare spiritum revelationis in agnitione Dei, id est *ἐν τῷ ὕδατι*, quod prius in coelesti vita Deum noverimus, ejusque de caelis in terras migrando obliti, iterum per revelationem cognoscamus: & libr. 2. eorundem Comment. in Ephes. 3. 1. legi ait multis in locis Paulum idcirco vincitum dici, quod anima eius tamquam in carcere, sic in corpore clausa teneatur: deinde addit alio sensu id ab alijs accipi, nempe quod Paulus ex utero matris suae ad convertendas Gentes praedestinatus, vincula postmodum carnis acceperit: & in Philem. 23. ubi Epaphram *concaptivum* suum Paulus appellat, in verbo captivitatis, juxta nonnullos, reconditum aliquid latere dicit Hieronymus, quod *capti pariter & vincti in vultem hanc adducti sint lacrymarum*. Quae cum interposita nulla confutatione vel censura scripsisset, Rufini vexationibus & querelis patuerunt. Verum hujus criminis accusatione absolvere sese conatur Apolog. 1. adv. Rufin. cap. 5, & 6. idemque in Rufinum crimen obscure regerit Apolog. libr. 2. cap. 2, & 4. & libr. 3. cap. 8, & 9. Sed notabile est imprimis quod ait cap. 6, Apolog. 1. *Vinctam dicit animam corpore, donec ad Christum redeat, & in resurrectionis gloria corruptivum & mortale corpus, incorruptione & immortalitate commutet, non absurda intelligentia est*. Anonymus ille apud Photium Cod. 117. qui Origenis defensionem suscepit, Scripturae sacrae, Patrumque suffragijs errorem hunc ultro propugnare satagit, nedum illius exprobrationem ab Origene prohibeat. Ab eo sane non plane alienum fuisse Philastrum crediderim: postquam enim haec disseruit Haer. 51. *Alia est haeresis quae dicit hominis animam non factam à Deo appellari animam, sed ante, inquit, intellectus vocabatur, & erat in caelo: postea autem quia terrena desideravit, discessisse eam de caelo, & ex eo eam animam nuncupatam arbitrantur: quae penitus Origeniana sunt*. Mentem suam deinde prodit his verbis: *Ignorantes quod in principio facta à Deo, & creata post Angelos anima est appellata à Domino, hocque nomen proprietatis accepit à Deo, ut anima non intellectus vocaretur*. Atque haec Scripturae postmodum testificationibus comprobant. Denique vitio dat Tertulliano Augustinus, quod animas hominum nequam post obitum in Demones converti asseruerit. Quamobrem Domitianus Galata Ancyranus Episcopus in Epistola ad Vigilium Papam, adversus Origenis hostes haec conqueritur, referente Facundo libr. 4. cap. 4. *Profluerunt ad anathematizandos sanctissimos & gloriosissimos Doctores, sub occasione eorum quae de praesentia & restitutione mota sunt, dogmatum, sub specie quidem Origenis, omnes autem qui ante eum, & post eum fuerunt, sanctos anathematizantes*.

August. lib.
de Haer. ad
Quodamli-
dem.

XI. Nempe de animae origine ac sorte nihil adhuc fuerat ab Ecclesia decretum. De anima vero, ait Origenes in Proem. libr. *Ἐξ ἀρχῆς*, utrum ex semine traducus ducatur, ita ut ratio ipsius, vel substantia infera ipsis seminibus corporalibus habeatur; an vero aliud habeat initium: & hoc ipsum initium, si genitum est, annon genitum; vel certe si intrinsecus corpori inditur, necne, non satis manifesta praedicatione distinguitur: qui locus profertur in supposititio Dialogo sub Hieronymi & Augustini nomine, qui habetur inter Spuria Hieronymi; & in Opere De Deitate & Incarnatione Verbi ad Ianuarium qui Tomo Augustini quarto subnequitur, libr. 1. cap. 2. & profertur utrobique ipsis Rufini verbis. Idem in Epist. ad Rom. Si etiam extra corpus positi vel sancti qui cum Christo sunt, agunt aliquid, & laborant pro nobis ad similitudinem Angelorum, qui

salutis nostra ministeria procurant; vel rursus peccatores etiam ipsi extra corpus positi agunt aliquid secundum propositam mentis suae, Angelorum nihilominus ad similitudinem sinistrorum, cum quibus & in aeternum ignem mittendi dicuntur à Christo: habeatur hoc quoque inter occulta Dei, nec charitate committenda mysteria. Quin & Homil. 2. in Cantic. Cant. animam unamquamque in sua ipsius cognitione comparanda eniti debere fanciens, varias super ea ac contrarias enumerat opiniones, quas discutere ac ventilare animam iubet, & in verisimilioribus acquiescere. Sic autem eas animae expendendas dedit, ut in utramque partem de illis disputate, & rationi magis consentaneas eligere hoc tempore licuisse videatur. Hinc libr. 2. *ὅτι ἀρχόν*, cap. 8. postquam multis disseruit de anima, & excussa à nobis superius placita proposuit, subiicit illud tandem: Verumtamen quod diximus mentem in animam verti, vel si qua alta in hoc videntur aspicere, & discutiat apud se qui legit diligentius, & pertractet: à nobis tamen non patentur velut dogmata esse prolata, sed tractandi more ac requirendi esse discussa: & paulo post: Hac prout potuimus de rationabili anima discutienda magis à legentibus, quam statuta ac definita protulimus. Atque haec est summa defensionis Pamphili. Quam ut validius confirmet, aliis fere de rebus tractasse Origenem dicit; de anima, ut pote incertae originis, & parum comperta natura, nihil scripsisse. Tum ex libro in Epistolam ad Titum illustrem adducit Origenis locum, quo exemplum eorum afferens quae Apostolicis traditionibus nequaquam determinata, absque haereseos nota poterant vel respui vel admitti, quaestionem proponit de anima: Cum de ea, inquit, neque quod ex semine traduci ducatur, neque quod honorabilior, & antiquior corporum compage sit, tradiderit Ecclesiastica regula; quorum alterutri qui fuissent assensu, velut novis studentes rebus in suspitionem venisse dicit; at eos temeritatis damnat, qui hac quemquam de causa suspectum haberent. Ad haec adijcit Pamphilus alias de anima opiniones Origeniana longe absurdiores esse & ineptiores: inter quas priore eam loco ponit, quae Catholicae Ecclesiae sanctionibus hodie recepta est. Addit deinde haudquaquam damnandum esse Origenem, cum ea servaverit quae tunc super ea quaestione servanda praeceperat Ecclesia, animas nimirum ejusdem esse substantiae, immortales, rationis participes, libero praeditas arbitrio, à Deo conditas. Subjungit denique: Quando autem factae sint, olim simul, an nunc per singulos nascentium, quid periculi est alterutrum è duobus opinari? Quid quod Origenes Tom. 2. in Iohann. p. 76. animatum *ὡς πνεῦμα* universali opinione approbatum dicit? *ἰού ἡ*, inquit, *κατὰ τὸ ἐκδολε* *ὡς τὸ λογικὸν ὄν*, *ὡς ἡ συνιστάμενος τὸ σῶμα π, ἀλλὰ ὡς ἀπὸ τῶν γεννημένων*, & cetera.

XII. Nec Origenis modo temporibus, sed recentioribus etiam incerta fuit in Ecclesia animae origo & natura. Ætate quidem sua diuersa sensisse de anima Ecclesiasticos omnes scribit Pamphilus in Apologia. Hieronymus Epistol. 82. quaestionem sibi super animae statu à Marcellino & Anaptychia propositam recitat, ex qua intelligas quaptis tenebris fuerit tunc temporis circumfusa quaestio de anima: Super animae statu, inquit, memini vestra quaestiuicula, imo maxime Ecclesiastica quaestio: utrum lapsa de caelo sit, ut Pythagoras Philosophus, omnesque Platonici, & Origenes putant; an à propria Dei substantia, ut Stoici, Manichaei, & Hispaniae Priscilliani haereses suspiciant; an in thesauro habeantur Dei olim condita, ut quidam Ecclesiastici stulta persuasione considerant: an quotidie à Deo fiant, & mittantur in corpora, secundum illud quod in Evangelio scriptum est: Pater meus usque modo operatur, & ego operor: an certe ex traduce, ut Tertullianus, Apollinarius, & maxima pars Occidentalium autumant; ut quomodo corpus ex corpore, sic anima nascatur ex anima, & simili cum brutis animantibus conditione subsistat. Augustinus libr. 3. De libero arbitrio, cap. 20, & 21. quaestione illa praetermissa, utrum animae ex propria Dei substantia profecta sint, reliquas quatuor recenset his verbis: Harum autem quatuor de anima sententiarum, utrum de propagine veniant; an in singulis quibusque nascentibus nova fiant; an in corpora nascentium iam alicubi existentes, vel mittantur divinitus, vel inde sua sponte labantur, nullam temere affirmare oportebit. Atque has ipsas esse sententias, quae ab Hieronymo relatae sunt testificatur ipse Augustinus in Epist. ad Hieronymum, De ratione anima. Toto certe vitae suae decursu incertus in eo argumento Augustinus fluctuavit. Extant insignes ejus ad Hieronymum & Optatum Epistolae, unde haesitationem ejus, cunctationemque cognoscas; quam & aliis praeterea locis prodidit, puta libr. 7. & 10, De Genesi ad literam, & alibi. Septimi quidem hujus libri cap. 6, materiam quamdam spiritalem initio molitum esse Deum coniectat, è qua hominum animae formatae subinde ac factae sunt: Forasse poterit, inquit, & anima, antequam ea ipsa natura fieret, quae anima dicitur, cujus vel pulchritudo virtus, vel deformitas vitium est, habere aliquam materiam pro suo genere spiritualem, quae nondum esset anima; sicut terra, de qua caro facta est, iam erat aliquid, quamvis non erat caro: & I. Retract. Nam quod attinet ad animi originem, qua sit in corpore, utrum de illo uno sit, qui primum creatus, quando factus est homo in animam viventem, an similiter fiant singulis singula, nec tum sciebam, nec adhuc scio.

Nempe utrinque Scripturae testimonijs pugnabatur. Qui tuebantur animarum *ὡς πνεῦμα*, adversus eos qui animas tunc creari volebant, cum praeparatis corporibus erant

A inferendæ, hoc Gen. 2. 2. intentabant: *Et requieuit* (Deus) *die septimo ab universo opere quod patrarat.* Contra prætendebant aduersarij illud Iohann. 5. 17. *Pater meus usque modo operatur, & ego operor:* quod ad providentiam, non ad creationem alij referebant. Videndus Nemesius libr. De natura hominis, cap. 2. & Augustinus in laudata ad Hieronymum Epistola. Nulli igitur mirum esse debet scripsisse Gregorium Magnum Epistolar. libr. 7. Indict. 2. Epist. 53. quaestionem de anima Patribus solvi non posse visam esse, cum ne ipsius quidem temporibus æqua è reliquis opinionibus pro certa haberetur, Ecclesia præscripsisset. Vnde falsum esse apparet, quod ait Iustinianus in Epistola ad Synodum Constantinopolitanam, quam exhibet Cedrenus: *ὅτι ἡ καθολικὴ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν ὁμοῦν φάσκει τὸ ἴδιον αὐτῆς πνεύματος τοῦ ἁγίου καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ τὸ πρὸς τὸν θεόν, καὶ τὸ ὑπὲρ τὸν θεόν, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκπορευόμενον.* Ecclesia autem divinis obsecuta sermonibus dicit animam cum corpore procreari: non vera hoc prius, illud vero posterius iuxta Origenis dementiam. Quid si dicamus igitur Quintam Synodum non ideo præcise damnasse Origenis sententiam, quod animarum defenderet *αὐτοῦ τὰ ἴδια* sed quod Mentis præterea fuisse illas traderet, & sanctas Virtutes, quas cum contemplationis divinæ satias cepisset, in deterius esse conversas, & ab amore Dei refrixisse, indeque *ἄλογα* esse dictas, & in corpora tutelæ causâ dimissas: sic enim habet Iustiniani anathematisimus secundus.

XIII. Animas quando conditas putaverit, vidimus: quales ipsas censuerit, corporatas, an corpore carentes, videamus. Hæc superflua sane videatur esse quaestio, si quæ de Angelis scripsimus, attendatur: prolixa enim disputatione declaravimus, naturis quibuslibet ratione instructis corpora Origenem tribuisse. Strictim ergo pauxillum quiddam hic delibabimus, quod illic consulo prætermisimus, in hunc locum coniecimus: illud nimirum: cum corpore constare animas existimaverit Adamantius, cuiusnam eas finxerit corporationis, an Angelicæ similis, an crassioris, & ad illam Dæmonum, quam Angelica spissiosem ostendimus, proprius accedentis. Ac naturas rationales diximus pro meritis, crassioribus, tenuioribusve illigari corporibus: cum animæ autem Angelis virtute sint inferiores ac meritis, crassioris esse corporaturæ ac Angelos dicendum est. Origenes libr. 2. *ἀπὸ ἀπορίας*, cap. 2. *Ut ergo superius diximus, materialis substantia huius mundi habens naturam, quæ ex omnibus ad omnia transformatur, cum ad inferiores quosque trahitur, in crassiosem corporis statum solidioremque formatur, ita ut visibiles istas mundi species, variaque distinguat: cum vero perfectioribus ministrat & beatoribus, in fulgore caelestium corporum micat, & spiritualis corporis indumentis vel Angelos Dei, vel filios resurrectionis exornat: ex quibus omnibus diversus ac varius mundi compleretur status: & capite sequenti: Possibile enim videtur ut rationabile natura, à quibus nunquam auferitur liberi facultas arbitrii, possint tæream aliquibus motibus subjacere, indulgente hoc ipsum Domino, ne forte si immobilem semper teneant statum, ignorent se Dei & non sua virtute in illo sine beatitudinis constituisse. Quos motus sine dubio rursum varietas corporum, & diversitas persequitur, ex qua mundus semper adornatur; nec unquam poterit mundus nisi varietate ac diversitate constare, quod effici nullo genere possit extra materiam corporalem.*

XIV. Excusando autem dogmati huic, quo animis corpora adscribit, contra quam in Ecclesia hodie creditur, appositum est illud è Proœmio librorum *ἀπὸ ἀπορίας*. Deus quoque quomodo intelligi debeat, inquirendum est, corporeus, an secundum aliquem habitum deformatus, an alterius nature quam corpora sunt, quod utique in predicatione nostra manifeste non designatur. Eadem quoque hæc de Christo, & de Spiritu sancto requirenda sunt: sed & de omni animæ, atque omni rationabili natura nihilominus requirendum est. Quæ requiri jubebat Origenes, ea profecto Ecclesiæ decretis definita non erant. Vnde non Origenis ætate duntaxat idem Tertulliano de anima visum est, sed & plurimis quoque dein Ecclesiæ Patribus: puta Hilario in Matth. Can. 5. ubi animarum species, sive obinentium corpora, sive corporibus exulantium, corpoream tamen naturæ suam substantiam sortiri prædicat: & Ambrosio libr. 2. de Abraham, cap. 8. ubi, præter S. Trinitatem, corporibus reliqua constare asserit: & Cassiano Collat. 7. cap. 13. ubi animas spirituales quidem esse fatetur, incorporeas negat: & his antiquiori Theodoto in Excerptis ad Clementis Alexandrini calcem adjectis, ubi animas hominum corporeas esse affirmat: & Methodio ipsi Origenis aduersario apud Photium Cod. 234. ubi animas esse ait corpora *λογικά*, in membra ratione adspectabilia discretas. Ipse etiam Augustinus opinioni huic licet infensus, aliquo tamen sensu animam corpus esse fatetur Epist. 28. At ab eo discessit Faustus Reicensis, animisque corpora palam affinxit, quem tribus libris errorem ultus est Claudianus Mamertus.

Magis illud vero ad excusandum Origenem conferre posset, quod scriptum ab eo est Homil. 1. in Genes. ubi hominem, qui de limo terræ factus est, corporeum hominem esse dicit; qui autem ad imaginem Dei conditus est, spiritalem esse eum & casum corpore: illum exteriori hominem esse, hunc interiorem. Si qui vero hunc corporeum patent esse, qui ad imaginem & similitudinem Dei factus est, Deum ipsum corporeum, & humane formæ videtur indu-

cere, quod sentire de Deo manifestissime impium est: & libr. 1. *ὁὐ αἰχμηρ*, cap. 1. Si qui autem sunt A
 qui mentem ipsam animamque corpus esse arbitrentur, velim mihi responderent quomodo tantarum ve-
 ram tam difficultium, tanque subtilium rationes, assertionesque recipiat? unde ei virtus memoriae? & in
 Protreptico ad Martyrium: ἡν δὲ κ; φιλοζωεῖ αὐθροῦ π. π; πῆσιμα λαλῶν ὁὐ εἰς ἰσῖας λογικῆς ψυ-
 χῆς, ὡς ἰσῶν τις π; σφῆρης θεοῦ. ἰσῶν γδ ἔκτατα κ; ἀόρατα, κ; ὡς ὁ ἐπακροῦν ὑποδίκουσι λόγῳ,
 ἀσώματ'α. & libr. 6. contr. Celsum: π; ἢ ἡμέας κ; ὡς λογικὴν ψυχὴν παρομοιωῦν ἀποδιδυκῶν κρεῖτ-
 τοῖα πάσης σωματικῆς φύσεως, & ἰσῶν ἀόρατον κ; ἀσώματον & in Luc. 11. 34. & Catena Maza-
 rina Bibliotheca: ἑπίπτε ψαι ἢ εἰ δυνατὸν φορητὸν ἀπολουῦν τῶν ὁφθαλμῶν κ; τὸ σῶμα, ὡς
 ὅλλου θδῆ κ; ψυχῆν, καὶ μὴ σωματικῆ ψυχῆν, φασκειν νυδὸν λέγειν τὸ σῶμα. & μοx: κ; μὴ διανομή-
 σης δὲ εἰ εἰ τῶν οἰχθρῶν τῶν σῶματ'ας εἶναι ὁ ὁφθαλμῶν, φορητὸν τὸ σῶμα εἶναι τὴν ψυχῆς λαμβάνετα.
 καὶ τοῖα τῶν ἰδῶν λόγῳ ἄτης ἀόρατον κ; ἀσώματον. π; γδ ὡς εἰκόνα γέροντι τῶ ἀόρατου θεοῦ. ἰπῖτι περ φο- B
 ρητῶν κ; τὰς δυναμῆς τῆς ψυχῆς ἀεικτοῦν διανομῆς πῆς σωματικῆς μέριον, ὅτι ἴσας σῶματ'α,
 ὁνομαζομένης. Atque hæc sunt eiusmodi ut cum superioribus perinde conciliari non pos-
 sint, ac quæ de Angelis scripserat, corpus ipsis nonnumquam imponens, nonnumquam
 detrahens. Diximus enim pro respectus diversitate varie locutum de Angelorum corpo-
 ribus Origenem, eosque respectu Dei corporatos dixisse, respectu mundi huius aspectabi-
 lis corpore carentes. Hic autem Dei ipsius respectu animas corpore carere dicit, ut pote
 quæ ad eius imaginem conditæ sint. Ad hæc Hieronymus Epist. 59. ad Avit. cap. 2. addu-
 cit verba hæc Origenis ex fine libri 2. De princip. Cumque in tantum profecerimus, ut nequa-
 quam carnes & corpora, forsitan ne anime quidem fuerimus, sed mens & sensus ad perfectum veniens,
 nulloque perturbationum nubilo calcans, intuebitur rationabiles, intelligibilesque substantias facie ad C
 faciem: quæ more suo pervertit Rufinus. Parem supra memoratis ratiocinationem & libro
 3. De princip. adducit Hieronymus eiusdem Epistolæ cap. 3. necessarium scilicet esse alteru-
 rum, ut vel incorporari stamus: si Deo similes esse studemus, vel ut similitudinem Dei
 non speremus, si eadem corpora semper habituri sumus: & in Epistol. 61. ad Pammach.
 cap. 5. dixisse ait Origenem in libris *ὁὐ αἰχμηρ*, Solem & Lunam, & omnium astrorum chorum
 esse animas rationabilium quondam & incorporalium creaturarum. Denique Sophronius Hiero-
 solymitanus in Epistola ad Sergium Constantinopolitanum, quæ habetur in Act. 11.
 Synod. 6. alia Origeni crimina obiciens, eo ipsum liberat: ἀλλ'. ὅτι ἰπῖτι δῆ περ, inquit, αὐτῶν
 αὐθροῦ π. ψυχαὶ θεῶν γέροντι τῶ φθορῶν ἀπελάσται, τῶ πάση ἰπῖτι φύσῃ ἐμφροδύσαν. δεῖα τῶ κη
 ἐπὶ σῶμα πῆς ἀπῆς ἰσῶν τῶ σῶμα, ἢ σῶμα τῶ φθορῶν ἰσῶν κ; σῶμα πῆς ἐν αἰσῶν πῆ
 ζῶν πλῆθῖ ἐνοήσῶν κ; εἶτα ἔχειν ἀόρατον φθορῶν, ἀσάρκον τι κ; ἀσώματον ζῶσαν ζῶν κ; αἰσῶν
 ἐν ἀόρατῶ πῆ τῶ ὑπερῶν, ὡς ὠνεῖθῶν ὁ φθορῶν ἐπέεθ', κ; οἱ σῶμα σῶμα κ; σῶμα πῆς δι- D
 διμῶν, & δῶρα πῆ, κ; ὁ ὁσπῆς ἰπῖτι μὸν ὁσπῆς πῆ ὅμια πῆ. Sed non idcirco quod hominum ani-
 me gratia Dei corruptionem repulerunt, quæ omnibus creaturis naturaliter insidet; ideo & ante corpora
 eas fuisse suspicabimus, vel ante huius visibilis mundi prolationem, atque compagem in sempiterna
 quadam vita positas arbitrabimur, vitamve habuisse cælestem asseremus, incarnatam seu incorporatam vi-
 tam viventes perpetuam in celo aliquando non existenti, sicut Origenes in'anus constituit, & huius sym-
 mystæ, atque sectatōres Didymus, & Evagrius, & reliqua earum fabularum excogitatrix sodalitas. Ex
 his liquet quanta fuerit Origenis in utramque partem fluctuatio: sed in eam tamen magis
 propendere visus est, quæ animæ corpus adscribit. Certe Stephanus Gobarus Tritheita E
 apud Photium Cod. 232. dogmata pleraque, sed fere tamen Origeniana propugnans &
 impugnans, tricésimo loco illud expendit: ἡν σῶματ'α εἶπα ἰσῶν αὐτῶν ἀόρατων ψυχῶν κ; δε-
 κῶν ποσῶν πῆ τῶ φθορῶν ἐξῶθεν τῶ σῶμα πῆ σῶμα. κ; εἰ τῶ ἀπῆς ἰσῶν ὅτι ἀσώματ'ας εἶναι ἢ ψυ-
 χῆς, κ; σῶμα τῶ σῶμα πῆς ἰσῶν. Anima hominum sunt corpora intelligibilia, & eadem figura
 sunt quæ forma exterior corporis. Et ἐ contrario: incorporea est anima, & incorporeis non subicitur
 figuris.

XV. Porro animis corpora affingens Origenes ducem suum ac dictatorem Platonem
 deferuit, qui corporaturam sustulit ab animis: at alios tamen ex antiquis Philofophis,
 quos sequeretur, habuit complures. Horum si quis placita de anima velit cognoscere, le-
 gat Tertulliani librum De anima, cap. 5, 6, & 7. & Nemesium libro De natura hominis, F
 cap. 2. & Ciceronem libr. 4. Academic. At locum quemdam Methodij satis intricatum
 & obscurum præterire non deest, quo Origenis decretum de animis corporeis nititur con-
 vellere. Habetur ille apud Photium Cod. 234. Hic ergo primum Origenis recitat verba,
 quibus ait, si demonstrationibus corpore animam ex sese carere poterat, fatendum esse
 alienum eam & ascittium corpus induere, prioris cui in terris conjuncta fuerat simile.
 His Methodij censuram subnectit Photius: σῶμα τῶ πῆ, inquit, ὁ ἄνθρωπος τὰ δε φθορῶν ἰσῶν ἀλλ' ο
 ὁμοειδῆς τῶ ἀόρατῶ σῶμα πῆ τῶ ἐκτῶν ἐκδημῶν ἔχει ἐκπῆθῶν πῆ ψυχῆς, ἀσώματ'ον ὑπὸ τῆ
 πλατωνικῆς ἀπορίας ἄνθρωπος. Quæ sic interpretanda sunt: Ad illa vir sanctus, Methodius nim-
 mitum, hæc ait. Sequuntur deinde verba ipsa Methodij à Photio ἰσῶν ἐλεξῶν descripta, non
 ab eo ἰσῶν ἐλεξῶν recitata: Figuram aliam consimilem sensui huic, postquam hinc excessit, habere

A tradens animam incorpoream esse aliquo pacto Platonice ipsam affirmat. Hæc ait Methodius de Origene, non Photius de Methodio, qui deinde probat ex hac Origene opinione consequi corpore animam carere; quia si post excessum è vita corpore tamquam vehiculo & veste indiget, ut pote quæ nuda comprehendi non possit, utique corporea non est: (valeret enim alioquin eadem argumentatio, qua adversus Vincentium Victorem, animam corpoream esse statuentem usus est Augustinus libr. 1. De anima, cap. 5. *Quod vero eam non spiritum, sed corpus esse contendit, quid aliud vult efficere, quam nos non ex anima & corpore, sed ex duobus vel etiam tribus constare corporibus? Cum enim spiritu, anima, & corpore constare nos dicit, & omnia hæc tria corpora esse asserit, profecto ex tribus corporibus nos putat esse compactos. In qua opinione quanta eum sequatur absurditas, tibi potius quam tibi demonstrandum puto.*) Cum ergo animæ corpus adventitium superadderet Origene, incorpoream ab eo ipsam necessario haberi Methodius conclusit. Pergit deinde; si incorporea anima est, affectionibus immunis est, nec alieni corporis & mutacionis motibus obnoxia. Sin affectionibus corporis percussitur, utique incorporea non est. At una cum corpore mala vel bona patitur, ut eorum qui post mortem videndos se præbuerunt, testimonia confirmant: anima igitur corporea est. Sic itaque ad absurdum & ἀδύνατον Origene adigit Methodius, animam ex eius dictis corpoream esse & incorpoream demonstrans. Sentium denique suum ipse aperit, animas corpora esse dicens intelligendi facultate prædita, membris ratione solum aspectabilibus instructa, nõ quæ adventitio corpore sint induta, sed quæ natura suapte corpora sint. Vera hæc est & genuina loci hujus expositio, quam idcirco perfecutus sum, ut ne ab infensissimo quidem Adamantij adversario vitio datum fuisse Lector intelligat, quod ab aliis ei fere objectum est, animæ scilicet corpus eum addidisse; sed veritatem è contrario sententiam suggillasse in eodem Methodium, cum deteriori ipse adhæserit.

XVI. Proferendus quoque hic est alter Methodij locus, ex libro De resurrectione à Photio decerptus, unde proxime laudatus itidem petitus est: ἀθανάτων, φησὶ, λέγει) ἐὰν τὰ σώματα ἀνθρώπων ἴτε ψυχὰς καὶ εἰς σώματα, ἢ τὰ αὐτῶν σώματα καὶ εἰς ψυχὰς ἀλλὰ τὸ ἐκ οὐσίᾳς ψυχῆς ἔσονται εἰς μίαν ἢ τὴν ἐκ τῶν μορῶν οὐκ ἔστιν ὁ δ' ὡς εἴρηκε ἢ ψυχῶν μόνων ἢ ἐκ τῶν ἀθανάτων, ὡς ὁ πλάτων. Homo, inquit, ex natura sua verissime dicitur neque anima sine corpore, neque ipsum corpus sine anima; sed quod ex coalitione anima & corporis in unam pulchri formam constat. Origene autem animam solam, hominem esse dixit, quemadmodum & Plato. Prostat hic quoque locus Methodij apud Epiphanium Har. 64. cap. 17. sed his postremis truncatus verbis: ὁ δ' ὡς εἴρηκε ἢ ψυχῶν μόνων ἢ ἐκ τῶν ἀθανάτων, ὡς ὁ πλάτων. Eane de suo addiderit Photius, an detraxerit Epiphanius, qui totam Methodij disputationem in epitomen contraxit, dictu facile non est. Adde pro eo, ὁ δ' ὡς εἴρηκε, contrariam lectionem Photianum quemdam codicem exhibere; eam scilicet, ὁ δ' ὡς εἴρηκε. Nec mirum foret à Platone Origene recedere, quem ab eodem recessisse mox vidimus, cum de animis, corporeane an incorporeæ essent, quæreretur.

At fatendum tamen est Origenianorum dogmatum coherentiam eo nos compellere, ut anima sola constare hominem censuisse Adamantium dicamus. Nam si animæ vinculum & carcer corpus est, quæ pars hominem componens existimari poterit? Quamquam alia omnia sequi videtur Homil. 29. in Luc. cum ait: *Omnis homo morti subjacet; iste ergo qui nequaquam moritur, iam non est homo, sed Deus est*: quem locum attulimus supra, cum disputarem an crediderit Christum hominem esse desuisse postquam mortuus est. Christum ibi iam hominem non esse affirmat, quia morti jam amplius obnoxius non est: quisquis ergo mori non potest, homo non est ex Origene sententia: at anima humana à corpore se juncta mori non potest: anima igitur ex decreto Origene homo non est. Quod absque ambage asserit, hæc verba Psalmi 118. v. 50. interpretans in Catena Corderiana: *Hæc me consolata est in humilitate mea.* ζῶν ἢ μέλλουσα, inquit, ἐστὶν ἀαζώωσις, καὶ τὸ πλὴν ψυχῶν, οὐκ ἴδιαι ζῶναι, ἀλλ' ἀληθὴς μάρτυροισιν, εἰπερ οὐκ ἀθανάτων ἢ ψυχῶν. εἰ γὰρ ἐν τῇ κατ' ἑαυτῆν ζωῇ το ἀληθὴς εἴρηκε ἢ ζῆν, οὐκ ἀαζώωσις ὁ περὶ καὶ εἰδὶς. διὸ καὶ οὐκ εἶπεν οὐκ ἀθανάτων, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ζῆν ἔργον, πλὴν ὅσον οὐ δύναται εἶναι ἢ ζωοποιήσασθαι. καὶ ἀπολλωλίναι ἐστὶν ἡ ζωὴ, εἰ μὴ τ' ἀαζώωσις τῶν ζῶντων. Concurrent hæc adversa fronte cum superioribus, & alterutra cadat accusatio necessum est.

Anima sola constare hominem asseveravit Plato in Alcibiade 1. quem secutus est Plotinus Enn. 1. libr. Hanc sententiam veteres secutus Academicos damnavit Varro, ut est apud Augustinum libr. 19. De Civit. Dei, cap. 3. Instituti vero à Platone Hæretici quidam, sententiamque ejus affectati, Tertulliani castigationem senserunt. Sic enim ille libr. De resurrectione. carnis, cap. 40. *Nacta denique hæreses duos homines ab Apostolo edictos, interiorem, idest animam; & exteriorem, idest carnem; salutem quidem animæ, idest interiori homini; exitium vero carni, idest exteriori adjudicaverunt, quia scriptum sit Corinthiis: Nam etsi homo noster exterior corrumpitur, sed interior renovatur de die & die. Porro nec anima per semetipsam homo, qua figmento iam ho-*

mini appellato postea inserta est; nec caro sine anima homo, quae post exilium anima cadaver inscribitur. A
 His Hæreticis assensus est Origenes, & post Origenem Anobius libr. 2. adv. Gent. Quid enim sumus homines, inquit, nisi anima corporibus clausæ? & multo post Hugo à Sancto Victore, cum probare vellet toto illo triduo quo Christus jacuit in sepulchro Verbum hominem fuisse: hæc enim ratione utitur, sola anima constare hominem, animæ autem Christi à corpore disjunctæ adhasisse Verbum, Verbum igitur nihilo minus fuisse hominem, quam dum anima corpori esset connexa. Denique opinionem eandem tuitus est proavorum nostrorum memoria Franciscus Georgius Tom. 1. Probl. 26, 27.

Hugo lib. 2.
 De Sacram.
 fidei, par.
 1. cap. 11.

XVII. Credita illa & asserta ab Origene animarum μεταμορφωσις earumdem quoque μετεμορφωσεων cur admitteret, causæ fuit, ut diximus: nam cum animas pro peccatorum, virtutumve ratione & modo, vel Angelorum consequi dignitatem, vel crassioribus hominum, Dæmonumve corporibus adnecti, & perpetua utentes arbitrij libertate, iterum iterumque vel recte vel male agere posse crederet, necessaria argumentorum consequentia eo adducebatur, ut animas hominum iterum iterumque subire posse fateretur hominum corpora vel Dæmonum. Atque illa est tam decantata, toties explosa Origenis μεταμορφωσις, quasi dicas, Transincorporatio; quæ & μεταμορφωσις appellari potest, quod reddere queas, Transinanimatio. Pulchrel dogmatis utriusque connexionem vidit Gregorius Nyssenus apud Iustinianum in Epistola ad Menam Patriarcham, & in Origene reprehendit. Quemadmodum autem dupliciter vox ista, μεταμορφωσις, vulgo usurpatur, vel pro transitu animæ ex humano corpore in humanum corpus; vel pro migratione animæ ex humano corpore in plantæ corpus vel pecudis, quam propugnavit Pythagoras, quamque peculiari libello Iamblichus confutavit: ita juxta Origenianam doctrinam distinguenda est migratio animæ ratione prædita à cœlesti, vel humano, vel dæmonico corpore in pecudis corpus, & vicissim; à migratione animæ rationalis quæ corpora inter cœlestia, humana, & Dæmonica, citra belluina, aliave qualibet perficitur. Atque hanc posteriorem tuitum esse Origenem, ut pote ex eius aptam principis, negari non potest. Vnde Anonymus Photij Cod. 117. culpatum eum refert, quod dixerit: ὅτι ἡ πνεύματι φύσιν, ἢ τῆ ἀδάμ λέω. Servatoris animam, ipsam Adami animam fuisse: quod ita accipio, quæ fuerat Adami animæ, eam in corpus Servatoris multis post sæculis transiisse. Vnde & Theophilus Origenem dixisse ait hominem crebrius mori; quod non aliter intelligo, quam animas sæpenumero è corporibus in corpora transire, & μεταμορφωσιν.

XVIII. Verum priorem quoque μεταμορφωσιν, quæ Pythagorica est, tenuisse illum Verteres multi vociferantur. Crimini id ipsi datum fuisse narrat Pamphilus in Apologia, & sæpe laudatus Anonymus Photij. Hieronymus cujus verba supra recitavimus ex Epist. 59. ad Avit. cap. 1, 2, & 4, & libr. 2. Apolog. adv. Rufin. cap. 4, Origenem incesit erroris ejusdem nomine, quem libro 1. ἀδὲ ἀρχῆς haberi dicit. Loca ipsa Origenis descripsit Iustinianus ad calcem Epistolæ ad Menam, quæ cum in his libris hodie non compareant, verisimile est à Rufino fuisse suppressa. Pepercit nomini Origenis Philastrius, rem ipsam tetigit, atque hoc argumento confutavit, quod anima postquam corpore soluta est, in locum statutum deducatur ab Angelo, ut pro meritis suis exornetur.

XIX. Recte quidem accusationi suæ consuluit Iustinianus, cum Origenis verba ipsa descripsit, quibus absurdum illud & impium dogma continetur; tam frequentibus quippe & apertis testimoniis alibi repudiavit illud Adamantius, & damnavit, vix ut in animum inducere possim, hominem, non iam dico summa florentem eruditione & ingenio, sed non vacordem omnino & insanum, tam repugnantia sibi & contraria uno eodemque ore pronuntiasse. In hoc ipso quippe, quod laudat Iustinianus, opere De principis, libr. 1. cap. ultimo, ita diserit: Illa sane nos nequaquam recipienda censemus, quæ & à quibusdam superfluo vel requiri vel adstrui solent, id est, quod anima in tantum sui decessum veniant, ut nature rationalis ac dignitatis oblite etiam in ordinem irrationabilium animalium, vel bestiarum, vel pecudum devolvantur. Reliqua studio brevitatæ prætermitto, quæ tamen ad rem faciunt. Et libr. 1. De resurrectione, quem locum exhibet Pamphilus: sed sicut, inquit, non est putandum quod animalium corpus accepturus sit peccator, aut volucrum, aut piscium; sic neque Solis, aut Lune, aut Stellarum formam sperandum est accipere eos qui resurgent in gloria: sed exempli causa dicta hæc ab Apostolo sentiendam est, ut designetur per hæc, quod alij pro meritis suis honorabiliores & clariores erant, beatiora quoque habitacula sortituri: aliorum vero indignissimus & abjectissimus pro gestorum scelere erit status, qui etiam in animalibus dignus sit comparari. Quæ si quis à Rufino vel perversa vel inserta causerit, quid adversus illud excipiet è libr. 4. contr. Cell. εἰ δὲ λέω ἐνοήσιος (κάλου) πὶ ἀκολληθεὶ φύσιν ἐν αἰωνίῳ ἰσομύνη ζωῆ, καὶ τί γὰρ φερόντι ἀδὲ τὴ νόσαι ἄνωγες, καὶ ἀδὲ τῆ ἀρχῆν ἄνωγες, οὐκ αὖ ἔτι δίκαιοι τὸ ἀθανάτου εἰς θνητὸν ἐρχόμενον σῶμα. ἢ καὶ πλάτωνος μεταμορφωσιν, ἀλλὰ κατ' ἄλλω πᾶσι ὑψιλοπέων θεωρεῖται. Quod si intellexisset (Cellus) quid sequatur animam in æterna futuram vita, & quid sit sentiendam de ejus substantia & principis, non ita fugillisset immortalẽ in mortale

A *venientem corpus, non iuxta Platonis μεταστροφῶν, sed iuxta aliam quamdam sublimiorem conem-
 plationem. Scripitionis ejusdem contra Celsum libr. 5, Christianos reiicere tradit πιδυροῦ
 ἡ ἀδελφὴ ἡ ψυχὴ μεταστροφῶν καὶ ἄλλων. Sed asseverantius libr. 8. ἰδὲ μὲν ἡ ψυχὴ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος. Nullo modo scilicet dicentes migrationem
 anime fieri de corpore in corpus, & descensum ipsius usque ad brutas pecudes; nimirum non ita ut Pytha-
 goras, etiam si abstineamus aliquando ab animalibus, ipsorum carnibus non utemur. Et libr. 5. in Epist.
 ad Rom. Sed hæc Basilides non advertens de lege naturali debere intelligi ad inceptas & impias fabulas
 sermonem Apostolicum traxit in Pythagoricum dogma, idest quod anima in alia atque alia corpora trans-
 fundantur, ex hoc Apostoli dicto conatur adstruere. Dixit enim, inquit, Apostolus, quia ego vivebam
 sine lege aliquando; & cætera, quæ Lectori diligenti consulenda relinquo. Paulini hujus loci
 pravam interpretationem, & ad Pythagoricæ μεταστροφῶν confirmationem accommodatam damnat iterum libr. 6. in Epist. ad Rom. Idem libro De Proverbijs Salomonis, &
 Tom. 7. in Matth. (quæ testimonia jacent in Apologia Pamphili) & Tom. 11. in Matth. p.
 228, & 259, Scripturam sanctis & Ecclesiasticæ fidei contrariam esse asserit μεταστροφῶν.
 Fusc quoque id argumentum prosequitur Tom. 6. in Iohann. p. 104. disquirens an in Iohannis corpus Elia anima migraverit; eoque etiam copiosius Tom. 13. in Matth. p. 303,
 304, & sequentibus, eandem ventilans quæstionem, hac ratione μεταστροφῶν oppu-
 gnat, mundum nusquam interituro, si animæ propter peccata corpora subeant: id enim
 si sit, cum semper pro arbitrij sui libertate peccare possint animæ, semper corpora subitu-
 ras; semper igitur ad futura corpora; mundum ergo nunquam perituro: quod si pro-
 deuntibus sæculis animæ subinde aliqua peccato immunes, corporeis vinculis amplius
 non egent, post diuturnum annorum curriculum, imminuto magis magisque animarum
 numero, ad perpaucas animas redactum iri mundum; quibus perfectionem consecutis, de-
 fituram tandem, præ animarum quæ corpora subeant inopia; quod refragatur Scripturæ
 docenti plurimos in mundo futuros mortales, cum Filius hominis adveniet. Pari utitur
 ratiocinatione Homil. 2. in Cantic. Cant. Nunc æquus Lector existimet, tot tamque claris
 testimonijs μεταστροφῶν obtendentibus majorne adhibenda sit fides, an jis quæ allegant
 Hieronymus & Iustinianus eandem adstruentibus.*

D *Veruntamen alijs quoque præsidij Adamantij causam fulcire possumus, velut ea sunt
 quæ nobis Pamphilus submiscuit, verba hæc Origeni falso adscripta fuisse dicens, quæ
 non ex sua, sed ex adversarij persona protulerat, & dissertationem præterea suam his ver-
 bis conclusisse: Sed hæc quantum ad nos pertinet, non sunt dogmata, sed discussioni gratia dicta sunt,
 & abiciantur. Pro eo autem solo dicta sunt, ne videatur questio mota non esse discussa. Quæ repetit
 etiam Hieronymus & agnoscit Epist. 59. ad Avit. cap. 1. Prodest illud insuper ad defensio-
 nem Origenis, quod scriptum ab eo est Tom. 11. in Matth. p. 259, admittendam μεταστροφῶν,
 si per eam anima ita intelligatur mutari & converti, ut vel depravatis moribus, &
 voluntate, non natura pecudi similis evadat; vel virtutibus ac pietate rursus rationis
 compos fieri videatur. Eadem inest sententia loco alteri è libro De Proverbijs Salomonis
 quem Pamphilus Apologia suæ intexit. Id puncto suo & assensu comprobat Philastrius
 Har. 120. Quod ipsum prolixius & elegantius edidit Gregorius Nyssenus in commemo-
 rata superius disputatione, quam Epistola suæ ad Menam Iustinianus inseruit. Nec ali-
 ter de hac Metemorphatosi, qua animæ in belluarum corpora transfire dicuntur, sensisse Ori-
 genem eo mihi fit verisimilius, quod hæc ipsa fuit Platoniorum nonnullorum Metem-
 psychosis. Audorem damus Nemesium, cap. 2. ἐπιπέτῃ ἡ, inquit, πλάτωνος τις ἡδὲ Σωκρά-
 τος, καὶ ὄρατοι, καὶ ἀπεικονίζονται ψυχὰς, λύκων ἔλεοντων σώματα μεταστροφῶν. τὰς ἡ ψυχὴ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος. Et
 λυκοί, καὶ τοὶ ὄνοι. οἱ δὲ προσωπῶδες ἔχοντες εἰρηκόναι διέγνωσαν, τὰ ἢ ἡδὲ ἡ ψυχὴ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος. Et
 μοχ: ἰαμβλίχῃ δὲ ἔναντιαν εὐνοίαν δρᾶται, καὶ εἰδὲ ἡ ψυχὴ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος. Et
 ἀλόγων εἰς ἀνθρώπους καὶ μεταστροφῶν ἔχοντες; ἀλλὰ ἡ ψυχὴ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀποβῆναι ἐκ τοῦ σώματος. Et
 ἀλλὰ καὶ τὸ ἀλιθίας ἔστιν. Cum enim dixerit Plato iracundas, & furiosas, & rapaces animas, luporum
 & leonum corpora induere, quæ vero intemperanter vixissent, asinorum, aut aliorum ejusmodi corpora
 assumere; nonnulli propterea intellexerunt leones, & λύκος, & asinos: alij vero figurate hæc ipsum dicitse
 judicant, mores per animalia indicantem. Et mox: Iamblichus vero his contrariam decurrens viam,
 pro animalium specie, animæ speciem esse dicit, species nimirum differere. Ab eo ergo scriptus est liber
 singularis ita inscriptus: Migrationes animarum non fieri ex hominibus in bruta, neque à brutis anima-
 libus in homines; sed ab animalibus in animalia, & ab hominibus in homines. Ac mihi videtur ille
 præ reliquis optime affectus non Platonis sententiam modo, sed & ipsam veritatem.*

XX. Animarum itaque πρὸς τὰ ζῷα cum à Platone accepisset Origenes, ipsarum quo-

que *ματὴν ὁμοιωσάντων* ab eodem accepit. Ab humanis autem corporibus in humana corpora A
transire animas affirmavit Plato; à celestibus vero in humana, ab his in daemonica mi-
grare animas dixit Origenes: & ut hominum animas eatenus animas pecudum fieri dixit
Plato, quatenus nequitia addita pecudum similes fiunt, ita id ipsum Origenes pronun-
tiavit. Præierat Platoni Pythagoras, sed non animorum solum ex humanis corporibus in
humana, verum etiam ex his in ferina veras commutationes admiserat. Aliud quoque Py-
thagoricam inter & Platoniam doctrinam intercessisse discrimen affirmat Servius in illud
Virgil. *Æn.* 3. *Animamque sepulchro Condimus.* Plato, inquit, *perpetuam dicit animam, & ad di-*
versa corpora transiunt facere statim pro meritis vitæ prioris. Pythagoras vero non *μεταμύωσιν*, sed
παλιν ὁμοίως esse dicit, hoc est redire, sed post tempus. In quo Platonem quoque, dimisso Pytha-
gora, Adamantius sequitur. At Paganinus Gaudentius cap. 31. in libello De comparatione B
Dogmatum Origenis cum Philosophia Platonis, de Origenis Metempsychosi differens, in
eo differre ait opinionem ipsius à Pythagorica, quod ille pœnas in subterraneis locis luen-
das ob scelera agnoscat; Pythagoras vero Inferos, Inferorumque pœnas sustulerit, quod
falsum est: *ἀλλὰ κ' αὐτὸς ἐν τῇ ἑξακτῇ φωνῇ δι' ἐνὶ α. ὁμοιωσάντων ἑταῶν ἐξ αἰδίου ὡς ἄνθρωποι εἰς*
ἀνθρώπων. At ipse etiam in scriptis ait post septem & ducentos annos se ex Inferis ad homines venire,
inquit Laërtius in Pythagora. Ab Ægyptiis autem magistris vana hac Metempsychoseos
doctrina imbuti fuerant Pythagoras & Plato; hinc enim manasse illam commemorat ibi-
dem Servius, & Clemens Alexandrinus libr. 6. Stromat. Hanc hodieque pertinacissime
retinent Americani nonnulli, retinent Sinenses plerique, & ex Indis quotquot Muhâmedo
nomen non dederunt; itaque ab animatorum usu caute abstinent. An ab Indis vero ad C
Ægyptios tranfierit, an ab his ad illos, res est non parvæ disquisitionis. His fata auctoribus
Simonianorum, Basilidianorum, Valentinianorum, Marcionitarum, Gnosticorum, &
Manichæorum mentes infecit, in iisque cum ab aliis, tum ab Origene sæpe confossa est.
Placuit ea quoque veteribus Gallis, ut à Cæsare proditum est. Ne postremis quidem hisce
temporibus temperavit sibi Hieronymus Cardanus, vir immoderati ingenij, quin itera-
tam quandam & repetitam *παλιν ὁμοίως* introduceret in Dialogo de morte.

Cæs. De
lib. Gall.
libr. 6.

QVÆSTIO SEPTIMA.

DE LIBERO ARBITRIO, GRATIA, ET PRÆDESTINATIONE. D

I. Sententia Origenis de libero arbitrio nature rationalis, & gratia Dei summatim pro-
ponitur. II. Eadem fusius explanatur. III. In quo postquam arbitrij libertatem voluerit.
IV. Statum nature integræ à statu nature lapsæ non distinxit. V. Vtrum & quomodo
liberum arbitrium regere putaverit bonos & prævos motus in animo suscitatos. VI. Equis-
nam sit ille spiritus adversus quem Paulus carnem ait concupiscere. VII. Vtrum anima
media inter spiritum & carnem dici possit. VIII. Queritur utrum affectus aliqui boni ex
carne naturaliter prodeant; & de lege nature. IX. Patres multi ex vi nature boni ali-
quid oriri posse senserunt. X. Origenes legi nature nimium tribuit: XI. quemadmodum
& legi Moysis. XII. Investigatur ejus sententia de gratiæ auxilio, quam hominibus à Deo
impertiri censuit, propter recte ante vitam gesta; XIII. & in hac vita mortali. XIV. Gra-
tiam excitantem non agnovit. XV. Perperam interpretatis quibusdam Scripturæ locis in
eam sententiam adductus est; XVI. que merito reprehenditur. XVII. Pauxilla quedam
in Origenis favorem colligantur. XVIII. Vtrum & quomodo perfectos homines posse non
peccare ratus sit. XIX. Huius dogmatis causa vapulat. XX. Vtrum post acceptam gra-
tiam iterata pœnitentiæ locum non superesse autumarit. XXI. Vtrum præceptis divinis
morem geri non posse senserit. XXII. Suppetiæ feruntur Origeni. XXIII. Vtrum affir-
maverit homines sola fide iustos effici. XXIV. Investigatur eius dogma de peccato origi-
nis, & sine baptismi. XXV. Quid ipsi de prædestinatione placuerit, disputatur. XXVI.
Hic quoque nonnullis pœnas dat, sed in aliquibus juratur.

I. **N**VNC vero de libero arbitrio, quod animæ ipsi innatū est; deque gratia Dei, quæ
in animam infunditur, quid Origeni placuerit, explorandum est; nec eam enim
quæstionem inoffenso decurrit pede, mentis rationalis arbitrio nimium tri-
buens,